

gospodarske, obrtniške in narodne

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrť leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrť leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 18. maja 1870. ~

Gospodarske stvari.

Razpis premij (daril)

za orehova drevesa.

Iz državne subvencije, ki jo je kranjska družba kmetijska prejela od sl. ministerstva poljedelstva, se ima po sklepu subvencijskega odbora 140 gld. razdeliti za zasadbo orehovitih dreves, ktera se na škodo dežele čedalje bolj opušča.

Da se veselje za zasadbo koristnega tega drevja poživi, zato je omenjeni odbor sklenil, po 10 do 20 gld. podeliti takim kmetom (velikim posestnikom ne), kateri izkažejo, da imajo največ mladitih orehov zasajenih.

Kdor tedaj želi tako premijo dobiti, naj se oglasi pri svojem gospodu fajmoštru in mu pové, koliko tacihi drevesec ima zasajenih in kolikošne starosti. Gospod fajmošter bodo tako dobri, da ogledajo njegove orehe in mu pismeno to potrdijo. To pismo naj izroči potem gospodu predstojniku kmetijske podružnice svojega kraja, da ga s svojim sporočilom pošlje podpisnemu odboru v Ljubljano.

To se mora zgoditi letos do sv. Petra in Pavla.

Glavni odbor družbe kmetijske
v Ljubljani 10. maja 1870.

Veliki zbor družbe kmetijske kranjske.

(Dalje.)

Razprave zborove so se začele s tem, da je odbornik gosp. Peter Kozler poročal o nogradski postavi od 1860. leta, ki je takrat bila od c. k. deželne vlade oklicana, al, kakor je podoba, nikoli se ni izpeljevala. Povod k tej razpravi je dala podružnica v Vipavi, ki se je že lani obrnila do družbe kmetijske, naj bi delala na to, da se ustanovi red za bendimo (trgatev), kakor ga določuje gori omenjena postava. Veliki zbor lanske je to stvar izročil glavnemu odboru v prevdarek in sporočilo v letošnjem zboru. In v imenu odborovem je gosp. Kozler poročal danes in naposled stavil predloga dva: 1) naj c. kr. deželna vlada izpeljavo že 1860. leta oklicane postave gosposkam in občinam zaukaže, in 2) ob enem pa naj se naprosi, da prihodnjemu deželnemu zboru izroči po razmerah sedanjega časa osnovano nogradsko postavo. — Vitez Gutmansthal nasprotuje vsaki postavi, ktera zapoveduje vinorejcem, kedaj smejo trgati; on misli, da taka postava je zoperna, žali pravico lastnikovo, se ne dá izpeljati, ker bi delalcev ne bilo dobiti, ako bi vse v enem času bralo, pa tudi nič koristi ne obeta, ker slabo vino ne izvira samo od prezgodnjega trganja, ampak tudi od družih okoliščin, mešanih trt z zgodnje- in poznozrelim grozdem itd.; poduk — misli — utegne več koristiti

kakor najostrejši ukaz; postav za kmetijstvo imamo že tako dosti. — Dr. Costa ne odobruje teh ugovorov in razjasnuje, da se ta postava ne smé misliti kot silen gosposkin ukaz, ampak red, ki si ga lastniki vinogradov za svoj okraj sami naredé; priča temu je to, da vinorejci sami tacega reda želijo, po katerem se večina umnih vinorejcev brani škodljivi samovolji nespametnih gospodarjev; on je tedaj popolnoma za drugi predlog Kozlerjev, a ne za prvega, ker zaspala postava naj se ne izbuja več na dan. — C. kr. deželni predsednik pl. Conrad se sklada z dr. Costovim mnenjem v obče in misli, da postava od 1860. leta se zato ni izpeljevala, ker izvršilnih organov ni bilo; po občinski postavi spada vinogradski red v področje občin, zato dostavlja predlog, da namesti gornikov, ki jih postava od 1860. leta ima, stopijo županije, ktere naj odločujejo čas trgatve in vse drugo, kar spada v nogradsko postavo. — Tudi gosp. Schollmayer ni z vitezom Gutmansthalom enih misli; poduk je večkrat le bob v steno; res je, da imamo postav obilo, ali nektare so prav dobre, žalibog, da se ne izpeljujejo; zelo potrebna nam je gozdarska postava, vodna postava itd. Kar se tiče nogradske postave, vidimo jo celó v tacihi deželah, kjer je vinstvo na najvišji stopinji kakor na Rajnu itd. — Dr. Orel razodeva, da se zarad bendimske postave ni bati pomanjkanja delalcev, kajti postava ne pravi vinorejcem: „danes morate vsi trgati“, ona le pravi: pred tem dnevom ne smé nihče trgati, pozneje naj pa bere vsak, kader mu drago. — Po teh razpravah se je glasovalo in z veliko večino je bil sprejet drugi predlog poročevalca z dostavkom c. kr. deželnega predsednika, — prvi predlog pa ni obveljal.

Druga točka današnjih obravnav bila je naprava učilnice za kmetijstvo na Kranjskem. Poročal je o tem družbin tajnik dr. Jan. Bleiweis, ki najpred bere pismo c. k. ministerstva za poljedelstvo, v katerem se tej učilnici iz državnega zaklada zagotavlja prav zdatna pomoč. Na 4 glavna vprašanja naj bi danes odgovoril slavni zbor — rekel je govornik — in to, kar se danes sklene, naj se deželnemu odboru izroči s prošnjo, da predloži prihodnjemu deželnemu zboru ter krepko podpira napravo učilnice za kmetijstvo.

Prvo vprašanje je: ali potrebujemo učilnice za kmetijstvo? Odgovor moj je, da! Kmetijstvo je znanstvo, je vednost, v kateri se djansko kmetovanje mora združevati s podukom v šoli, kajti ta poduk je fundament umnega kmetijstva. Če se še morebiti kter preprost kmetič posmehuje temu, da se kmetijstvo v šoli po gospôdi uči, ne smemo mu tega za zlo vzeti, kajti tak še ne vidi, da kmetijstvo ni več v tistem stanji kakor nekđaj, ko sta Adam in Eva v paradizu okoli jablane hodila, in da hlapci, ki gnoj na njivo vozijo, niso pognali kmetijstva ne za las naprej;